

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy senátu JUDr. Jaroslava Vlašína a soudců JUDr. Tomáše Rychlého a Mgr. Aleše Smetanky v právní věci žalobce: **Z. H.**, zastoupený JUDr. Denisem Mitrovičem, advokátem se sídlem Mírové náměstí 274, Týniště nad Orlicí, proti žalované: **Česká správa sociálního zabezpečení**, se sídlem Křížová 25, Praha 5, o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 14. 2. 2023, č. j. 29 Ad 13/2018 - 116,

t a k t o :

- I.** Kasační stížnost **s e z a m í t á .**
- II.** Žádný z účastníků **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

O d ů v o d n ě n í :

I. Vymezení věci

[1] Žalovaná svým rozhodnutím ze dne 12. 12. 2017, č. j. X, zamítl žádost žalobce o zvýšení starobního důchodu pro nesplnění podmínek ustanovení § 56 odst. 1 písm. b) zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění (dále jen „ZDP“). Žalobce podal proti prvostupňovému rozhodnutí námítky. Rozhodnutím ze dne 23. 4. 2018, č. j. X, je žalovaný podle § 88 odst. 8 zákona č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení (dále jen „ZOPSZ“), ve spojení s § 90 odst. 5 správního řádu zamítl a prvostupňové rozhodnutí potvrdil (dále jen „rozhodnutí žalovaného“).

[2] Podstatou sporu mezi žalobcem a žalovanou je počet roků získaných žalobcem v I. pracovní kategorii a otázka trvání zaměstnání v I. pracovní kategorii ke dni 31. 12. 1992 ve smyslu § 174 odst. 1 písm. d) zákona č. 100/1988 Sb., o sociálním zabezpečení (dále

jen „ZSZ“). Žalobce měl za to, že tyto podmínky splnil, neboť jeho tehdejší zaměstnavatelem vykázaná doba v I. pracovní kategorii v roce 1992 po dobu 274 dnů splňovala podmínku trvání zaměstnání v I. pracovní kategorii ke dni 31. 12. 1992 ve smyslu odst. 2 daného ustanovení. Žalovaný na základě nového osobního listu důchodového pojištění ze dne 8. 1. 2018 započtl žalobci 15 let a 86 dnů zaměstnání v I. B pracovní kategorii ve smyslu § 14 odst. 2 písm. b) až f) ZSZ. Na základě evidenčního listu důchodového pojištění (dále jen „ELDZ“) ze dne 24. 11. 1993 však dospěl k závěru, že zaměstnání žalobce v této kategorii netrvalo ke dni 31. 12. 1992 a podmínky vzniku nároku na starobní důchod podle § 174 odst. 2 citovaného zákona nebyly splněny. Podle daného ELDZ byl posledním dnem zaměstnání žalobce v preferované pracovní kategorii den 30. 9. 1992.

[3] Žalobce napadl rozhodnutí žalovaného žalobou u Krajského soudu v Hradci Králové (dále jen „krajský soud“), který rozsudkem ze dne 3. 5. 2019, č. j. 29 Ad 13/2018 - 51, rozhodl o jeho zrušení a vrácení věci žalovanému k dalšímu řízení. Na základě zjištěného skutkového stavu dospěl krajský soud k závěru, že žalobce splnil podmínku výkonu zaměstnání, a proto jeho žádost o přiznání nároku na starobní důchod ve smyslu § 174 odst. 1 písm. d) ZSZ byla oprávněná. Krajský soud upozornil zejména na svědecké výpovědi provedené v rámci dokazování v řízení o žalobě. Žalobce podle nich během roku 1992 včetně jeho závěru vykonával práce související s čištěním prostor od azbestu. Ačkoli žalobce v roce 1992 vykonával vždy několik dní v měsíci práce ve III. kategorii, neměl krajský soud pochybnost o tom, že žalobce vykonával práce kategorie I. B až do 31. 12. 1992, byť s určitými výpadky.

[4] Žalovaný se proti uvedenému rozsudku bránil kasační stížností podanou ke zdejšímu soudu. Ten o ní rozhodl svým rozsudkem ze dne 31. 1. 2022, č. j. 3 Ads 195/2019 - 22 (dále jen „rozsudek 3 Ads 195/2019“), a to tak, že nadepsaný rozsudek krajského soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení. Třetí senát v odst. [15] a násl. daného rozsudku upozornil, že se v dávkovém spisu nachází dva ELDZ – první vyhotovený dne 24. 11. 1993 prokazuje dobu zaměstnání žalobce za roky 1979-1988; druhý vyhotovený téhož dne prokazuje zaměstnání žalobce za roky 1989-1993. Na druhém ELDZ je v roce 1992 vykázano 274 dnů ve I. B pracovní kategorii a 92 dnů ve III. pracovní kategorii. ELDZ mají všechny náležitosti a za konkrétní roky (včetně roku 1992) jsou žalobcem podepsány. *Prima facie* tak nevznikají žádné pochybnosti o správnosti údajů v nich uvedených. Zdejší soud dále uvedl, že v praxi mohou nastat situace, kdy ELDZ nebude z nejrůznějších důvodů vyhotoven, jeho údaje budou neúplné, či dojde k jeho ztrátě. V takovém případě lze údaje potřebné pro přiznání a vyměření výše dávky prokázat náhradním způsobem, např. provedením jiných důkazů, k nimž podle § 85 odst. 5 ZOPSZ patří i čestná prohlášení nejméně dvou svědků a žadatele o důchod. K tomu poukázal na dlouholetou správní praxi, podle níž by žadatel o dávku a svědkové měli pracovat na stejném pracovišti, vykonávat stejnou práci a svědkové by měli mít spornou dobu zaměstnání nepochybnitelně započtenou pro vlastní důchodové nároky.

[5] Krajský soud však podle zdejšího soudu ve svém rozsudku v první řadě neuvedl, proč nepovažuje údaje v daných ELDZ za úplné nebo přesvědčivé a proč vůbec přistoupil k dokazování svědeckými výpověďmi. Zdejší soud naopak dospěl k závěru, že správnost údajů uvedených na ELDZ nebyla zpochybněna a neshledal v nich žádný rozpor ani nesprávný postup zaměstnavatele. Ačkoli i údaje z řádně vyplněného ELDZ mohou

pokračování

být na základě věrohodných indicií zpochybněny, podle Nejvyššího správního soudu k takovému zpochybnění dojde spíše výjimečně, neboť nároky na přesvědčivost důkazů vyvracejících údaje v ELDZ by měly být nadstandardní – důkazy by měly vytvářet úplný a bezrozporný řetězec nevzbuzující při interpretaci žádné pochybnosti a měly by vést ke konkrétním a jednoznačným závěrům vyvracejícím sporné zápisy. Podle zdejšího soudu skutkový stav po dokazování provedeném krajským soudem takovouto povahu nemá. Zejména lze podotknout, že výpovědi svědků neposkytují ucelený a bezrozporný obraz o výkonu práce žalobce v preferované pracovní kategorii, a to zvláště v období od 1. 10. 1992 do 31. 12. 1992. Provedené důkazy totiž nejsou s to ve svém souhrnu zpochybnit údaje uvedené na ELDZ a prokázat skutkový stav, než jaký z nich vyplývá.

[6] Nejvyšší správní soud uzavřel, že dospěl-li krajský soud k jiným závěrům, je jeho rozhodnutí zatíženo vadou ve smyslu § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s. S ohledem na zrušení rozsudku krajského soudu a vrácení věci k dalšímu projednání jej zdejší soud zavázal právním názorem, podle nějž je rozhodnutí žalovaného zákonné.

[7] Krajský soud svým rozsudkem ze dne 14. 2. 2023, č. j. 29 Ad 13/2018 - 116, žalobu zamítl. V jeho odůvodnění uvedl, že na návrh žalobce provedl svědecký výslech F. T. a Ing. V. M. S ohledem na závazný právní názor však vyhodnotil, že nově provedené svědecké výpovědi nezměnily náhled soudu na otázku, zda výkon práce žalobce ve výhodnější pracovní kategorii trval k 31. 12. 1992. Výpovědi nebyly ohledně sporné otázky jednoznačné a nemohly nahradit jasný a přesvědčivý písemný doklad dané skutečnosti. Uzavřel proto, že žalobce věrohodně nedoložil, že k 31. 12. 1992 vykonával práci v I. pracovní kategorii.

II. Kasační stížnost

[8] Žalobce (dále jen „stěžovatel“) napadl rozsudek krajského soudu kasační stížností z důvodu uvedeného v § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s.

[9] Stěžovatel poukazuje na to, že zdejší soud v rozsudku 3 Ads 195/2019 uvedl, že rozhodnutí žalovaného je zákonné, avšak zároveň v rozsudku osvětlil, že *„nesprávnost záznamů v ELDZ lze prokázat i jinými způsoby, zejména pak výsledkem nadřízených stěžovatele.“* Krajský soud provedl výslech mimo jiné Ing. V. M., který jako tehdejší výkonný ředitel zaměstnavatele stěžovatele uvedl, že stěžovatel *„pracoval na sanaci azbestu ke konci jeho výroby ke dni 31. 12. 1993, a pokud v té době pracoval ve společnosti [...], tak pracoval na pracovišti zařazeném do kategorie I.“* Stěžovatel má za to, že z této a dalších svědeckých výpovědí vyplývá, že jeho zaměstnání v I. pracovní kategorii trvalo ke dni 31. 12. 1992. Krajskému soudu vytýká, že skutkový závěr předestřený v napadeném rozsudku je pouze důsledkem kategorického závěru Nejvyššího správního soudu o zákonnosti rozhodnutí žalovaného, který se krajský soud obával rozporovat. Zároveň stěžovatel tvrdí, že se krajský soud v zásadě ani nemohl řídit závazným právním názorem zdejšího soudu, neboť ten žádný závazný právní názor kromě výše uvedeného nevyslovil. Závěrem kasační stížnosti namítá, že krajský soud nepostupoval v souladu s názorem zdejšího soudu – podle něj lze *„vyvrátit zápis o trvání zaměstnání v určité kategorii výsledkem osoby, která tento nárok přiznaný má,“* případně se nachází v pozici *„vedoucího provozu“* Stěžovatel má za to, že svědci vyslechnutí v řízení o žalobě (konkrétně V. S. a Ing. V. M.) se v těchto pozicích nacházejí, proto k jejich výpovědím měl krajský soud přihlídnout.

[10] Žalovaný se ke kasační stížnosti nevyjádřil.

III. Posouzení věci Nejvyšším správním soudem

[11] Nejvyšší správní soud nejprve posoudil zákonné náležitosti kasační stížnosti a konstatoval, že byla podána včas, osobou oprávněnou a proti rozhodnutí, proti němuž je kasační stížnost ve smyslu § 102 s. ř. s. přípustná, a stěžovatel je v souladu s § 105 odst. 2 s. ř. s. zastoupen advokátem. Poté přezkoumal důvodnost kasační stížnosti v souladu s § 109 odst. 3 a 4 s. ř. s., v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů.

[12] Kasační stížnost není důvodná.

[13] Stěžovatel vytýká krajskému soudu, že se obával rozporovat závazný právní názor uvedený v rozsudku 3 Ads 195/2019, ačkoli z dokazování provedeného v řízení o žalobě vyplynulo, že stěžovatel vykonával k 31. 12. 1992 práci v I. pracovní kategorii. Zároveň však nesoudně tvrdí, že se krajský soud závazným právním názorem zdejšího soudu ani řídit nemohl, neboť ten „žádný závazný právní názor kromě výše uvedeného nevyslovil.“

[14] Nejvyšší správní soud v první řadě upozorňuje, že kvalita žaloby předurčuje kvalitu a obsah rozhodnutí soudu, přičemž míra precizace žalobní argumentace velmi významně určuje to, jaké odpovědi se žalobci od soudu dostane (srov. rozsudky NSS ze dne 23. 6. 2005, č. j. 7 Afs 104/2004 - 54, nebo ze dne 18. 7. 2013, č. j. 9 Afs 35/2012 - 42).

[15] Nejvyšší správní soud upozorňuje, že svým rozsudkem 3 Ads 195/2019 zavázal podle § 110 odst. 4 s. ř. s. krajský soud právním názorem, podle něž na základě skutkových okolností zjištěných v dosavadních řízeních nelze dospět k závěru, že stěžovatel vykonával k 31. 12. 1992 práci v I. pracovní kategorii. Krajský soud pak postupoval v souladu s tímto závazným právním názorem. Nelze tak souhlasit s druhou částí uvedené námitky. Krajský soud dále v souladu s § 77 odst. 2 s. ř. s. doplnil dokazování o výpovědi svědků, které stěžovatel navrhl k výsledku. Jelikož však dané důkazy jednoznačně nezpochybnilly informace plynoucí z ELDZ, nemohl tvrzením stěžovatele přisvědčit. Jeho závěr proto není pouze důsledkem kategorického závazného právního názoru zdejšího soudu, nýbrž jeho aplikací na doplněný skutkový stav.

[16] Jde-li o námitku týkající se nezohlednění závěrů rozsudku 3 Ads 195/2019, je třeba poukázat na odst. [4] tohoto rozsudku *in fine* rekapituluující podmínky, za nichž lze údaje potřebné pro přiznání a vyměření výše dávky prokázat náhradním způsobem. Pokud jde o svědka M., je nutné upozornit, že u něj není splněno kritérium vykonávání stejné práce jako stěžovatel – svědek pracoval jako výkonný ředitel, nikoli jako člen čistící čtyř provádějící sanaci azbestu. Ohledně svědka S. zdejší soud poukazuje na skutečnost, že zákon vyžaduje čestné prohlášení nejméně dvou svědků splňujících uvedená kritéria. Tento svědek sám o sobě proto tvrzení stěžovatele prokázat nemůže.

IV. Závěr a náklady řízení

[17] Nejvyšší správní soud z výše uvedených důvodů shledal kasační stížnost nedůvodnou, a proto ji podle § 110 odst. 1, *in fine*, s. ř. s. zamítl.

pokračování

[18] O nákladech řízení rozhodl podle § 60 odst. 1 s. ř. s. ve spojení s § 120 téhož zákona. Stěžovatel neměl v řízení úspěch, nemá proto právo na náhradu nákladů řízení. Žalovanému, který byl ve věci úspěšný, žádné náklady nad rámec jeho běžné úřední činnosti nevznikly, kasační soud proto žádnému z účastníků náhradu nákladů řízení nepřiznal.

Poučení: Proti tomuto rozsudku **nejsou** opravné prostředky přípustné (§ 53 odst. 3 s. ř. s.).

V Brně dne 18. října 2024

JUDr. Jaroslav Vlašín
předseda senátu